

Näyttötutkinnon perusteet

**KALASTUSOPPAAN
AMMATTITUTKINTO
2005**

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

DNO

26/011/2005

MÄÄRÄYS

**Velvoittavana
noudatettava**

PÄIVÄMÄÄRÄ 30.9.2005

Voimassaoloaika

1.11.2005 alkaen toistaiseksi

Säännökset, joihin toimivalta

Määräyksen antamiseen perustuu

L 631/1998 13 § 2 mom

A 812/1998 1 § 1 mom

Kumoaa määräyksen no

Muuttaa määräystä no

KALASTUSOPPAAN AMMATTITUTKINNON PERUSTEET

Opetushallituksen johtokunta on päättänyt kalastusoppaan ammattitutkinnon perusteista, joita on noudatettava 1.11.2005 lukien toistaiseksi.

Tutkintoon tai sen osaan valmistavan koulutuksen järjestäjän on laadittava ja hyväksyttävä koulutusta varten opetussuunnitelma noudattaen, mitä näissä tutkinnon perusteissa on määrätty. Ammattitaidon näytöt on järjestettävä osana valmistavaa koulutusta.

Tutkintotoimikunta, tutkinnon järjestäjä ja koulutuksen järjestäjä eivät voi jättää noudattamatta tutkinnon perusteita tai poiketa niistä.

Todistuksiin merkittävistä tiedoista ja todistusmalleista sekä henkilökohtaisten opiskeluohjelmien laatimisen perusteista määrätään erikseen.

Pääjohtaja

Kirsi Lindroos

Opetusneuvos

Juhani Lapiolahti

SISÄLLYSLUETTELO

1	Luku	
	NÄYTTÖTUTKINTOJEN TEHTÄVÄT JA TAVOITTEET	7
	1 § Näyttötutkinnot	7
	2 § Näyttötutkintoihin valmistava koulutus	7
	3 § Ammattitaidon osoittamistapojen ja tutkintosuoritusten arvioinnin yleiset perusteet	7
2	Luku	
	KALASTUSOPPAAN AMMATTITUTKINNON MUODOSTUMINEN	8
	1 § Tutkinnon osat	8
3	Luku	
	KALASTUSOPPAAN AMMATTITUTKINNOSSA VAADITTAVA AMMATTITAITO JA ARVIOINNIN PERUSTEET	9
	1 § Toimintaympäristön ja -kulttuurin tuntemus	9
	a) Ammattitaitovaatimukset	9
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	9
	2 § Tuotesuunnittelu ja markkinointi	10
	a) Ammattitaitovaatimukset	10
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	11
	3 § Opastustoiminta	12
	a) Ammattitaitovaatimukset	12
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	12
	4 § Yritystoiminta	14
	a) Ammattitaitovaatimukset	14
	b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit	15
	5 § Ammattitaidon osoittamistavat	16
	LIITE Ammatin kuvaus	17

1 Luku

NÄYTTÖTUTKINTOJEN TEHTÄVÄT JA TAVOITTEET

1 § Näyttötutkinnot

Näyttötutkinnot ovat ammattitaidon hankkimistavasta riippumattomia. Koulutuksessa, työelämässä ja harrastuksissa hankittua osaamista voidaan hyödyntää tutkinnoissa vaaditun ammattitaidon näytöissä.

Näyttötutkinnot ovat rakenteeltaan modulaarisia. Ne muodostuvat työelämästä ja sen kehittymistarpeista johdetuista tehtäväkokonaisuuksista, joille on ominaista toiminnallisen ja tiedollisen perustan yhteisyys, ammattitaidon monipuolisuus sekä työprosessin ja sen tulosten yhdentyminen. Tutkinnon osa muodostaa ammattipätevyyyden osa-alueen, joka voidaan erottaa luonnollisesta työprosessista itsenäisesti arvioitavaksi kokonaisuudeksi. Näytöt järjestetään ja suoritetaan joustavasti tutkinnon osa kerrallaan. Koko tutkinnon sijasta tavoitteena voi olla myös tietyn tai tiettyjen tutkinnon osien suorittaminen.

Ammattitaitovaatimusten kuvauksen perustana on pätevyystyypitys, jonka katsotaan parhaiten soveltuvan ammattialalle. Kuvauksessa keskitytään ammatin ydintoimintojen vaatimuksiin, toimintaprosessien hallintaan ja laaja-alaiseen ammattikäytäntöön. Vaatimukset kattavat myös työelämässä tarvittavan kielitaidon ja sosiaaliset valmiudet.

2 § Näyttötutkintoihin valmistava koulutus

Näyttötutkintoihin osallistumiselle ei muodollisesti voida asettaa koulutukseen osallistumista koskevia ennakkoehtoja. Pääsääntöisesti tutkinnot suoritetaan kuitenkin erilaisen valmistavan koulutuksen yhteydessä.

Valmistavan koulutuksen järjestäjän tulee vahvistaa opetussuunnitelma tutkintojen perusteiden mukaiseksi. Koulutus ja siihen sisältyvät näytöt on jäsennettävä tutkinnon osien mukaisesti. Koulutuksen järjestäjän velvollisuutena on järjestää näytöt osana valmistavaa koulutusta. Opiskelijan velvollisuutena on osallistua näyttöihin osana opintojaan.

Ammatillisena peruskoulutuksena suoritettavaan perustutkintoon sisältyvät yhteiset opinnot eivät ole pakollisia koulutuksessa, joka valmistaa näyttötutkintona suoritettavaan perustutkintoon. Niiden tavoitteet tulee ottaa kuitenkin soveltuvin osin huomioon opetussuunnitelmassa ja opetuksen järjestämisessä.

3 § Ammattitaidon osoittamistapojen ja tutkintosuoritusten arvioinnin yleiset perusteet

Näyttöjen arviointi edellyttää järjestelmällistä aineiston keräämistä, päätöksentekoa ja dokumentointia tutkinnon suorittajan ammatillisista ja työtoimintavalmiuksista suhteessa tutkinnon perusteissa määriteltyihin ammattitaitovaatimuksiin ja arviointikriteereihin. Arvioinnin painopisteen tulee olla tekemisessä ja työssä toimimisessa.

Taito tai osaaminen on arvioitava pääsääntöisesti suoraan vastaavasta työtoiminnasta.

Näyttöympäristön tulee olla todellinen tai mahdollisimman aito. Arvioinnissa tulee käyttää monipuolisesti erilaisia ja ensisijaisesti laadullisia arviointimenetelmiä, kuten havainnointia, haastatteluja, kyselyjä, aikaisempia dokumentoituja näyttöjä sekä itse- ja ryhmäarviointia. Näytöt tulee järjestää tutkinnon osittain siten, että niissä voidaan arvioida ammatinhallinnan kannalta keskeisten tavoitteiden saavuttamista.

Arvioinnin kohteilla ilmaistaan osaamisen alueet, joihin arvioinnissa kiinnitetään erityisesti huomiota. Kohteet tulee kiinnittää ydintaitoihin, työn perustana olevan tiedon hallintaan, työmenetelmiin, työvälineiden ja materiaalien hallintaan sekä työprosessin hallintaan. Sekä arvioinnin kohteet että kriteerit johdetaan vastaavan tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksista. Arvioinnin kohteisiin perustuvat arviointikriteerit kuvaavat ja täsmentävät eritasoisia suorituksia. Kriteereillä ilmaistaan kynnykset, joiden avulla erotellaan eritasoiset suoritukset.

2 Luku

KALASTUSOPPAAN AMMATTITUTKINNON MUODOSTUMINEN

1 § Tutkinnon osat

Kalastusoppaan ammattitutkinto sisältää neljä (4) pakollista tutkinnon osaa. Nämä ovat:

- 1) Toimintaympäristön ja -kulttuurin tuntemus
- 2) Tuotesuunnittelu ja markkinointi
- 3) Opastustoiminta
- 4) Yritystoiminta.

Tutkinnon suorittamiseksi ja tutkintotodistuksen saamiseksi on kaikki tutkinnon osat suoritettava hyväksytysti.

Toimintaympäristön ja -kulttuurin tuntemus
Tuotesuunnittelu ja markkinointi
Opastustoiminta
Yritystoiminta

Kuvio 1. Kalastusoppaan ammattitutkinnon osat.

3 Luku

KALASTUSOPPAAN AMMATTITUTKINNOSSA VAADITTAVA AMMATTITAITO JA ARVIOINNIN PERUSTEET

1 § Toimintaympäristön ja -kulttuurin tuntemus

a) Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja tuntee pyynnin kohteena olevat kalalajit ja niiden elintavat, rakenteen, aistitoiminnot sekä tavallisimmat taudit ja loiset. Hän on selvillä vesiympäristön peruskäsitteistä ja tuntee vesiympäristön eliöstöä. Hän tuntee kalavesien hoidon menetelmät. Hän tuntee toimintaympäristön luonnon, kulttuurin ja historian pääpiirteet ja on selvillä tarjolla olevista palveluista toiminta-alueella. Hän ottaa toimintansa suunnittelussa huomioon vieraita kulttuureita edustavien erityistarpeet.

b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit

Tämän tutkinnon osan ammattitaidon arvioinnissa on kiinnitettävä huomiota erityisesti seuraaviin kohtiin:

- kalalajien ja niiden elintapojen tuntemus
- kalalajien ympäristövaatimusten tuntemus
- toiminta-alueen vesiympäristön tuntemus
- kalavesien hoidon tuntemus
- toimintaympäristön luonnon yleistuntemus
- toimintaympäristön historian ja kulttuurin tuntemus
- vieraiden kulttuurien tuntemus.

Hyväksytyt suoritukset

Tutkinnon suorittaja tunnistaa Suomessa vapaa-ajan kalastuksen kohteena olevat kalalajit siinä laajuudessa kuin ne on lueteltu Suomen vapaa-ajankalastajien Keskusjärjestön ylläpitämässä suurkalarekisterissä. Hän tuntee kalastettavien kalalajien kasvun, lisääntymisen, vaellukset ja ravinnonkäytön sekä kalastuksen kohteena olevien lajien ympäristövaatimukset. Hän tuntee kalan tukirangan, ihon, lihaksiston, kidusten ja verenkiertoelimistön, uimarakon, ruoansulatuskanavan, maksan, erityselimistön ja sukurauhasten rakenteen ja toiminnan. Hän on selvillä eri lajeilla iänmäärittämiseen tavallisimmin käytettävistä rakenteista sekä kalan hermostosta, näkö-, kuulo-, kylkiviiva-, hajuaistista ja makuaistista. Hän tuntee näkyvät taudit ja loiset, kuten siian rakkoloision ja sarkomatoosin, ja osaa toimia niiden suhteen oikein. Hän ottaa toiminnassaan huomioon tautien ja loisten, kuten rapuruton ja lohiloisen, leviämisen riskit. Hän osaa välttää tarpeettoman kivun tuottamista kaloille.

Tutkinnon suorittaja tuntee eri vesistötyypit ja osaa selostaa niiden erityispiirteet sekä tavallisimmat ekosysteemit ja niiden luonnehtijalajit. Hän tuntee hydrologian peruskäsitteet, kuten täyskierron, kerrostuneisuuden, virtaamat ja aallot, ja on selvillä ekologian ja limnologian perustermeistä niin, että osaa käyttää termejä oikein. Hän tuntee kalaveden hoidon menetelmiä, kuten ilmastuksen, kalkituksen, virtavesikunnostuksen ja tehokalastuksen, ja pystyy osallistumaan kalojen kuljetukseen ja istutukseen kalastuskohteeseen. Hän osaa tunnistaa toimintaympäristön yleisimmät lintu-, kasvi- ja sienilajit sekä tavallisimmat vesikasvit. Hän on selvillä toimintaympäristön luonnon erityispiirteistä, esimerkiksi pirunpelloista, hiidenkirnuista, jatulintarhoista, putouksista, lähteistä ja fladoista. Hän tuntee toimintaympäristön luonnon käytön rajoitukset, kuten rauhoitusalueet ja rantautumiskiellot, ja ottaa nämä toimintansa suunnittelussa huomioon. Hän on selvillä sään perusilmiöistä ja osaa tulkita säätiedotuksia oikein.

Tutkinnon suorittaja tuntee toimintaympäristön historian ydinkohdat ja kulttuuriluonnon pääpiirteet ja on selvillä paikallisen luonnon omaleimaisuudesta. Tuntumuksessa voi painottua kalastushistoriallinen tai -kulttuurinen näkökulma. Hän tuntee toimintaympäristön merkittävimmät nähtävyydet ja matkailukohteet. Hän on selvillä vieraiden kulttuurien, kuten länsieurooppalaisen, slaavilaisen, islamilaisen ja itäaasian, sekä kotimaisten vähemmistökulttuurien erityispiirteistä niin, että osaa ottaa kulttuurierot huomioon toimintansa suunnittelussa. Hän tuntee virkistyskalastuskulttuurin Suomessa ja tärkeimmistä ulkomaisten asiakkaiden alkuperämaissa ja pystyy tunnistamaan kulttuurierot.

2 § Tuotesuunnittelu ja markkinointi

a) Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja osaa suunnitella kalastustapahtuman. Hän on selvillä tuotteistamisen periaatteista ja hallitsee tuotteistamisprosessin. Hän osaa ottaa turvallisuusvaatimukset huomioon ja järjestää tarvittavat oheispalvelut.

Tutkinnon suorittaja osaa suunnitella ja toteuttaa kalastusmatkailuyrityksen

markkinoinnin. Hän osaa toteuttaa kohdennettua markkinointia ja hinnoitella palvelutuotteet liiketaloudellisesti kannattavasti. Hän osaa verkostoitua ja olla yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa sekä käyttää tietotekniikkaa työssään.

b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit

Tämän tutkinnon osan ammattitaidon arvioinnissa on kiinnitettävä huomiota erityisesti seuraaviin kohtiin:

- kalastustapahtuman suunnittelu
- oheistuotteiden tuntemus, käytön suunnittelu ja organisointi
- säädösten tuntemus
- verkostoitumis- ja yhteistyötaidot
- markkinointisuunnitelman laadinta ja toteutus
- kohdennettu markkinointi
- hinnoittelutaito
- tietotekniikan käyttötaito.

Hyväksytty suoritus

Tutkinnon suorittaja osaa suunnitella kalastustapahtuman niin, että yhdistää siinä asiakasryhmän tarpeet, kalastusajan ja kalastuspaikan sekä ottaa huomioon sään ja luonnonolojen vaikutukset tapahtumaan. Hän osaa varata asiakkaille ja itselleen oikeat ja turvalliset varusteet. Hän on selvillä vaadittavista kalastusluvista ja osaa hankkia ne. Hän osaa suunnitella käytettävät reitit sekä käyttää karttaa ja merikorttia. Hän on selvillä siitä, millaista vene- ja muuta kalustoa toimintaympäristön kalastustoiminta vaatii. Suunnitelmissaan hän osaa varautua käsittelemään, kuljetamaan ja säilyttämään asiakkaiden saaliskalat sekä ottaa huomioon erityisryhmien, kuten vammaisten, tarpeet. Lisäksi hän ottaa huomioon asiakkaiden henkilökohtaiset hygieniatarpeet ja hallitsee tapahtumien aikataulutuksen.

Tutkinnon suorittaja tuntee toimintaympäristön palvelutarjonnan, kuten ravitsemisliikkeet, kaupat, huoltoasemat, venesatamat ja vesillelaskuluiskat. Hän on selvillä toimintaympäristön majoitusmahdollisuuksista ja juhla-ateriapalveluista ja osaa organisoida ne. Hän osaa järjestää asiakkaiden kuljetukset sekä tarvittavat kokous-, koulutus- ja juhlatilat. Suunnitelmiaan varten hän osaa selvittää asiakkaiden erityispiirteitä ja -tarpeita, kuten ravintoaineallergiat, liikuntarajoitteet ja poikkeavat varustetarpeet. Hän tuntee suomalaisen saunaperinteen ja hallitsee saunomisjärjestelyt. Hän on selvillä terveydenhoitopalveluista toiminta-alueella ja tuntee hätänumerot. Hän tuntee valmismatkalainsäädännön ja osaa suunnitella toimintansa sen mukaan. Hän on selvillä kalastusalan järjestöjen ja viranomaisten toiminnasta ja osaa toimia yhteistyössä näiden sekä kalastusalueiden ja osakaskuntien kanssa.

Tutkinnon suorittaja tuntee markkinoinnin periaatteet ja osaa laatia markkinointisuunnitelman niin, että se on realistinen ja antaa mahdollisuuden pienyrityksen tarjoaman palvelun esilletuloon. Hän pystyy seuraamaan suunnitelman toteutumista ja tuloksia sekä tekemään korjaavia toimenpiteitä kokemusten perus-

teella. Hän osaa käyttää markkinoinnissa yritykselle sopivia paikallisia, alueellisia ja valtakunnallisia kanavia sekä olla yhteistyössä yrityksen liikeideaan sopivien yhteistyötahojen, kuten Matkailun edistämiskeskuksen, alueellisten ja paikallisten matkatoimistojen ja neuvontajärjestöjen kanssa. Hän tuntee verkostoitumisen edut ja osaa verkostoitua esimerkiksi matkailu- ja muiden kalastuspalveluyritysten kanssa. Hän osaa käyttää sähköpostia, Internetiä ja tietotekniikan sovellusohjelmia palvelutuotteiden suunnittelussa ja markkinoinnissa sekä yhteydenpidossa eri tahoihin.

Tutkinnon suorittaja ymmärtää kalastusmatkailupalvelun kohdentamisen merkityksen ja pystyy kohdentamaan markkinointitoimet asiakaskunnan mukaan. Hän tuntee markkinoinnin käsitteet niin, että pystyy seuraamaan markkinoinnissa tapahtuvia suuntauksia ja muita muutoksia. Hän tuntee kustannuslaskennan perusteet ja markkinapohjaisen hinnoittelun niin, että pystyy soveltamaan niitä alan palveluiden hinnoittelussa. Hän osaa hinnoitella palvelutuotteet ja tuotekokonaisuudet kannattavasti ja markkinalähtöisesti sekä tehdä tarjouksia. Hän hallitsee arvonlisäveron määräytymisen ja ottaa sen huomioon hinnoittelussa.

3 § Opastustoiminta

a) Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja hallitsee yleisimpien vapaa-ajan kalastusmenetelmien käytön sekä valitseman pyyntimenetelmän erikoisosaamisen erilaisissa toimintaympäristöissä. Hän osaa opastaa kalastusmenetelmien käytön ja kalastusvälineiden huollon opastettaville ryhmille ja yksittäisille asiakkaille. Hän osaa suunnitella ja toteuttaa kalastustapahtumaan kuuluvan liikkumisen turvallisesti. Hän osaa käyttää ja huoltaa opastustoimintaan kuuluvia koneita ja laitteita sekä liikuttaa kalustoa asianmukaisesti eri toimintaympäristöjen välillä.

Tutkinnon suorittaja osaa johtaa kalastustapahtuman ja toteuttaa sen sopimuksen mukaan. Hän ottaa turvallisuus- ja ympäristönäkökohdat huomioon tapahtuman toteutuksessa ja osaa antaa ensiapua. Hän osaa opastaa, toimia asiakaspalvelun periaatteiden mukaisesti ja viestiä asiallisesti ja ymmärrettävästi opastustilanteessa. Hän osaa valmistaa tavallisia kala- ja muita ruokia kenttäoloissa. Hän tuntee raaka-aineiden laatuun vaikuttavat tekijät ja osaa toimia hygieenisesti.

b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit

Tämän tutkinnon osan ammattitaidon arvioinnissa on kiinnitettävä huomiota erityisesti seuraaviin kohtiin:

- kalastusmenetelmien tuntemus
- kalastusmenetelmien ja -välineiden käytön ja huollon opastus
- vesillä liikkumisen hallinta
- koneiden ja laitteiden käyttö- ja huoltotaito
- kaluston kuljetus ja liikuttaminen
- kalastustapahtuman toteutus

- ryhmän johtaminen ja vastuutus
- turvallisuus- ja ympäristönäkökohtien huomioon ottaminen
- opastustilanteen hallinta
- asiakaspalvelutaidot
- kielitaito
- saaliin käsittelytaito
- kenttäruokailun järjestäminen
- laadun ja hygienian hallinta
- säädösten tuntemus.

Hyväksytty suoritus

Tutkinnon suorittaja hallitsee perho-, heitto- ja talvikalastuksen, vetouistelun ja onginnan menetelmät sekä yhden yrityksen liikeidean mukaisen menetelmän erikoisosaamisen, esimerkiksi taimenen koskikalastuksen, lohen uistelun tai ravustuksen. Hän tuntee seisovat pyydykset ja niiden toimintaperiaatteet. Hän osaa valita tilanteeseen ajallisesti ja paikallisesti soveltuvan kalastusmenetelmän niin, että se vastaa asiakkaiden toiveita ja senhetkistä osaamisen tasoa. Hän osaa opastaa asiakkaita kalastusvälineiden, kuten vieheiden ja kelojen, käytössä ja kunnossapidossa sekä virittämisessä.

Tutkinnon suorittaja hallitsee kulkuvälineiden, kuten veneen ja moottorikelkan, käyttöön vaadittavat tiedot ja taidot asiakkaiden kuljetukseen vaaditussa laajuudessa ja on suorittanut vuokraveeneen kuljettajan tutkinnon. Hän noudattaa toiminnassaan tarvittavia säädöksiä, kuten merenkulku-, vesi-, vesiliikenne- ja kalastuslain sekä kalastusasetuksen määräyksiä. Hän osaa ohjeistaa turvalliseen liikkumiseen toimintaympäristössä ja siten ennakoida ja ehkäistä mahdollisia riskitilanteita. Hän osaa pitää toiminnassa tarvittavat kuljetusvälineet käyttökuntoisina ja hallitsee tavallisimmat vikatilanteet. Hän hallitsee erilaiset kaluston liikuttamiseen liittyvät tehtävät, kuten veneen laskun ja noston sekä moottorikelkan kuljetuksen siten, että kaluston kunto ja ihmisten turvallisuus eivät vaarannu. Hän osaa säilyttää ja varastoida kaluston niin, että se kestää ja kunto pysyy hyvänä.

Tutkinnon suorittaja osaa toteuttaa kalastustapahtuman niin, että se vastaa sitä, mitä osapuolten kesken on sovittu. Hän pysyy aikataulussa ja osaa soveltaa tarvittaessa etukäteen tekemäänsä varasuunnitelmaa. Hän ymmärtää vastuunsa kalastustapahtuman toteuttajana niin, että ohjeistaa asiakasryhmän ennakolta tarvittavilla asiantiedoilla ja asiallisilla varusteilla. Hän osaa ohjata ryhmää toimimaan tavoitteen ja suunnitelman mukaisesti. Hän hallitsee ryhmän johtamisen ja osaa tarvittaessa jakaa vastuuta esimerkiksi jakamalla isot ryhmät pienemmiksi ja vastuuttamalla avustavat kalastusoppaat tai kalastusohjaajat toimimaan niiden vetäjinä. Hän osaa toimia kriisitilanteissa harkiten ja hallitusti, ymmärtää vastuunsa kalastustapahtuman onnistumisesta ja toimii tämän vastuun mukaan.

Tutkinnon suorittaja tunnistaa turvallisuuteen liittyvät riskit ja osaa ennakoida ne sekä huolehtii asiakasryhmän ja oman turvallisuutensa varmistamisesta. Hän tuntee kestäväen kehityksen ja luonnossa liikkumisen periaatteet sekä toiminnan

aiheuttaman rasituksen kalavesille ja muulle luonnolle. Hän osaa ohjeistaa ja opastaa ryhmää toimimaan niin, että toimintaympäristö säilyy siistinä, ja valvoo, että ryhmä huolehtii tuottamistaan jätteistä oikein. Hänellä on voimassa oleva Suomen Punaisen Ristin ensiavun peruskurssi ja jatkokurssi (EA 1- ja 2 -kortit) tai näitä vastaavat taidot, ja hän osaa soveltaa ensiaputaitojaan tapaturman sattuessa.

Tutkinnon suorittaja hallitsee kalastustapahtumaan kuuluvat opastustilanteen eri vaiheet toimien joustavasti ja reagoimalla ryhmän tai yksittäisten asiakkaiden esittämiin toiveisiin. Hän osaa välittää tapahtuman ja sen yksityiskohdat oikeilla asiatiedoilla selkokielellisesti ja tulee ymmärretyksi myös muulla kuin omalla äidinkielellään. Hän on tutustunut asiakaspsykologian perusteisiin ja osaa soveltaa niitä opastustapahtuman ongelma- ja muissa tilanteissa. Hän osaa esiintyä asiallisesti ja asiakkaita loukkaamatta sekä kerätä asiakaspalautetta ja kehittää toimintaansa sen perusteella. Hän osaa pitää huolta asiakasryhmän viihtyvyydestä sekä positiivisen ilmapiirin luomisesta ja ylläpitämisestä esimerkiksi kertomalla kalastukseen ja alueen toimintaympäristöön liittyviä tarinoita. Hän osaa vastata mahdolliseen reklamaatioon hyvän tavan mukaisesti ja korjata toimintaansa sen pohjalta. Hän osaa hyvittää kalastustapahtuman mahdolliset puutteet tapauskohtaisesti esimerkiksi hinnanalennuksella, maksuttomalla lisäpalvelulla tai liikelahjalla tavoitteena pitkäaikaisten asiakassuhteiden säilyttäminen.

Tutkinnon suorittaja osaa käsitellä kalasaaliin ja ottaa sen käsittelyssä huomioon eläinsuojelusäädökset. Hän osaa valmistaa yksinkertaisia kala- ja muita ruokia esimerkiksi loimuttamalla, savustamalla, paistamalla tai grillaamalla sekä toteuttaa ruokailun kenttäoloissa. Hän ottaa huomioon myös ruokaan liittyvät terveydelliset rajoitukset esimerkiksi niin, että osaa järjestää laktoosittomia, sokerittomia tai gluteenittomia ruokia. Hän tuntee kalaraaka-aineen pilaantumisprosessin ja osaa toimia helposti pilaantuvien elintarvikkeiden vaatimalla tavalla niin, ettei vaaratilanteita aiheudu. Hän tuntee elintarvike- ja hygieniasäädösten ateriapalveluille asettamat vaatimukset ja hallitsee hygieniosaamisen hygieniapassin säätämässä laajuudessa. Hän osaa laadunvalvonnan periaatteet ja pystyy soveltamaan niitä omavalvontasuunnitelman tekemisessä ja toteuttamisessa.

4 § Yritystoiminta

a) Ammattitaitovaatimukset

Tutkinnon suorittaja on selvillä yrittäjyyteen kuuluvista taidoista ja osaa arvioida omia yrittäjyysominaisuuksiaan ja arvojaan tältä kannalta. Hän osaa tarkastella ammattialaa ja sen tarjoamia mahdollisuuksia yrittäjänä toimimiseen. Hän tuntee erilaisia yritystoiminnan aloitustapoja ja yritysmuotoja ja on selvillä yrittämisen riskeistä. Hän tuntee liikeideakäsitteen ja sen käytön yritystoiminnan lähtökohtana.

Tutkinnon suorittaja tuntee yritystoiminnan talous- ja kannattavuustekijät ja osaa laatia toimintasuunnitelman ja talousarvion. Hän tuntee yritysverotuksen pääpiirteet ja osaa hoitaa laskutuksen. Hän tuntee yritystoimintaan liittyvät säädökset ja määräykset ja osaa johtaa ja kehittää yritystä. Hän osaa hakea tarvitsemaansa tietoa.

b) Arvioinnin kohteet ja kriteerit

Tämän tutkinnon osan ammattitaidon arvioinnissa on kiinnitettävä huomiota erityisesti seuraaviin kohtiin:

- omien yrittäjävalmiuksien arviointi
- yrityksen toimintaedellytyksien selvittäminen
- yritystoiminnan aloitustavan ja yritysmuodon valinta
- liikeideakäsitteen tuntemus ja liikeidean kehittäminen
- toimintasuunnitelman ja talousarvion laadinta
- kannattavuuden arviointi
- yritysverotuksen tuntemus
- palveluiden laskutus
- yrityksen johtaminen ja kehittäminen
- säädösten ja määräyksien tuntemus
- laatu- ja ympäristöjärjestelmien tuntemus
- omasta jaksamisesta huolehtiminen
- tiedonhankintataidot.

Hyväksytty suoritus

Tutkinnon suorittaja tietää, millaiset henkilökohtaiset valmiudet ja ominaisuudet tukevat yrittäjänä menestymistä, ja pystyy näistä lähtökohdista ja omien arvojensa perusteella arvioimaan omia valmiuksiaan toimia yrittäjänä. Hän pystyy tunnistamaan itsensä kehittämisen kohteet ja osaa arvioida, pystyykö omiin arvioihinsa luottaen tekemään yrittäjänä kehittymistä koskevia päätelmiä ja ratkaisuja.

Tutkinnon suorittaja tuntee toimialansa niin, että pystyy tarkastelemaan sen kehitysnäkymien ja markkinoiden tilan perusteella yritystoiminnan tulevaisuutta. Hän osaa arvioida yritystoiminnan tuloksellisuutta ja siihen vaikuttavia riskitekijöitä. Hän tuntee yleisimmät ratkaisut yritystoiminnan muotojen, aloittamistoimenpiteiden, vastuiden määräytymisen, tarvittavien resurssien ja riskien osalta. Hän osaa vertailla eri vaihtoehtoja ja tehdä päätöksiä tältä sekä tarvittaessa asian-tuntijakeskustelujen pohjalta.

Tutkinnon suorittaja tietää, mitä liikeidealla tarkoitetaan. Hän ymmärtää, mikä on sen merkitys yritystoiminnan suunnittelun ja toteutuksen välineenä. Hän osaa kehittää omaa yritysidea toimivampaan suuntaan niin, että ottaa huomioon markkinoiden kysyntä- ja kilpailutekijöitä sekä oman idean toimivuuden kannalta olennaisia erilaistamistekijöitä. Hän pystyy arvioimaan liikeidean menestymismahdollisuuksia.

Tutkinnon suorittaja osaa laatia yrityksen toiminnan kannalta keskeisten alueiden toimintasuunnitelman sekä tulo- ja menoarvion, jossa hän ottaa huomioon yrityksen tilanteen ja tavoitesuunnan. Hän tuntee pääpiirteittäin kirjanpidon ja laskentatoimen periaatteet. Hän ymmärtää, mitä on kannattava liiketoiminta, ja osaa arvioida yritystoiminnan kannattavuutta laskelmien ja tunnuslukujen avulla. Hän osaa tulkita tilinpäätöstä ja ymmärtää, miten yrityksen kannattavuutta voi parantaa. Hän osaa laatia yritykselle karkean tulosenrusteen.

Tutkinnon suorittaja on selvillä yritysverotuksen periaatteista pääpiirteittäin ja pystyy ottamaan kantaa veroilmoituksen sisältöön. Hän osaa toimia säädetyllä tavalla tuotteiden ja palveluiden arvonlisäverotuksessa. Hän tuntee laskutuksen periaatteet ja osaa hoitaa siihen liittyvät toimenpiteet, kuten laskuihin tehtävät arvonlisävero- ja muut erittelyt. Hän hallitsee maksuvälineiden käytön ja ottaa huomioon niiden turvallisuus- ja riskitekijät.

Tutkinnon suorittaja hallitsee yrityksen päivittäiset ja kausittaiset työt ja pystyy suunnittelemaan ne johdonmukaisiksi. Hän tuntee yritystoimintaan liittyvät säädökset ja määräykset niin, että pystyy toimimaan niiden sekä sopimusten ja eettisesti kestävien periaatteiden mukaan. Hän osaa yhdistää yrityksen johtamisessa kalastusmatkailualan tuntemuksen, yrittäjyyden, yrityksen palveluluonteen ja kestävä kehityksen periaatteen toimivaksi kokonaisuudeksi. Hän on selvillä laatu- ja ympäristöjärjestelmien sekä kuluttajansuojan periaatteista ja osaa kehittää yrityksen toimintaa näiden periaatteiden, markkinatilanteen ja asiakaspalautteen mukaan. Hän osaa pitää huolta omasta jaksamisestaan ja hyvinvoinnistaan ja tiedostaa levon tarpeellisuuden. Hän osaa käyttää tietotekniikan tarjoamia mahdollisuuksia hakiesaan yritykselle tärkeitä tietoja.

5 § Ammattitaidon osoittamistavat

Ammattitaidon osoittamiseksi annettavien näyttöjen lähtökohtana on saada selville, kuinka hyvin käytännön taidot ja niiden pohjana oleva tietoperusta sekä käsitteelliset rakenteet ovat sovituneet yhteen ja suhteessa siihen, mitä tutkinnon eri osissa vaaditaan. Tämä on osoitettava pääasiassa toiminnallisilla tehtävillä, joita voidaan tarvittaessa täydentää suullisesti, kirjallisesti tai muilla tavoin.

Taidon pääasiallisena arviointimuotona on käytettävä työnäyttöä, taitotestiä, työtoiminnan havainnointia tai simulointia ja kestoaltaan vaihtelevia projekti-tehtäviä. Myös aikaisemmin dokumentoituja näyttöjä vaadittavasta osaamisesta sekä muita arviointimenettelyjä ja näiden yhdistelmiä voidaan käyttää. Yksittäisen arviointimuodon käytön valinnassa on otettava huomioon muun muassa, kuinka hyvin se sopii tutkintovaatimusten arviointiin, miten se vastaa työelämän luonnollisia käytäntöjä, kuinka hyvin sen avulla voidaan erotella haluttu pätevyys ei-pätevästä osaamisesta, miten helppokäyttöinen se on eri toimintaympäristöissä sekä kuinka selkeä se on arvioijille ja arvioitavalle. Edellytetyn ammattitaidon taustalla olevan tiedon ja ymmärryksen tason selvittämiseksi toiminnallisen näytön tukena voidaan käyttää kyselyjä ja haastatteluja, itse- ja ryhmäarviointia, kirjallisia tuotoksia, asiantuntijakeskusteluja tai muuta keinoa, jolla arvioitavan osaamisen taso täsmentyy.

Ammattitaito on arvioitava jokainen tutkinnon osa kerrallaan vertaamalla arvioitavan ammattitaitoa vastaavan tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksiin. Arviointikriteerien mukainen suoritus on hyväksyttävä. Mikäli tutkinnon suorittajalla on esittää aiemmin dokumentoituja näyttöjä, arvioijat arvioivat ne osana suoritettavan tutkinnon osan näyttöä. Tutkintotoimikunta määrittelee kriteerit näyttöjä arvioiville henkilöille. Lähtökohtana on, että arvioijilla on hyvä ammattitaito kyseessä olevalla tutkinnon alalla.

Ammatin kuvaus

Kalastusopas on kalavesiä elämyksien tarjoamiseen käyttävä yrittäjä. Hän suunnittelee tarjoamansa tuotepaketit itse ja vastaa yleensä myös niiden markkinoinnista. Hän liikkuu luonnossa ja vesillä kalastavien asiakkaiden kanssa ja huolehtii näiden saaliista, välineistä, tarpeista ja viihtyvyydestä.

Kalastusmatkailu on nopeasti kehittyvä ammattiala Suomessa. Palvelujen tarjoajina ovat pienyritykset, joiden kasvun painopisteitä ovat viime vuosina olleet ulkomaiset, ennen kaikkea venäläiset asiakkaat ja toisaalta yritysasiakkaat. Suomalaisen yhteiskunnan kaupungistuminen lisäänee tulevaisuudessa myös suomalaisten yritysasiakkaiden määrää. Kalastusmatkailuala on parhaillaan järjestäytymässä, verkostoitumassa ja kehittämässä uusia markkinointimuotoja. Suomen vesistöjen runsas määrä ja luonnonvaraiset kalakannat tarjoavat hyvät edellytykset alan kasvulle ja uusille työpaikoille myös kaupunkikeskusten ulkopuolella.

Kalastusopas tuntee pyynnin kohteena olevat kalalajit sekä vesiympäristön ja kalavesien hoidon menetelmät. Hänen on oltava selvillä toiminta-alueen oheispalvelujen tarjonnasta ja tunnettava luonnon, kulttuurin ja historian pääpiirteet. Hänen tulee ottaa toiminnassaan huomioon myös vieraita kulttuureja edustavien erityistarpeet.

Kalastusoppaan tulee osata suunnitella kalastustapahtuma, ja hänen on hallittava sen tuotteistaminen. Hänen pitää osata markkinoida yritystään ja sen palveluja, verkostoitua ja olla yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa sekä käyttää tietotekniikkaa hyväkseen. Hän hallitsee vapaa-ajan kalastusmenetelmät ja osaa opastaa asiakkaita niiden käytössä. Hänen tulee osata kuljettaa asiakkaitaan ja kalustoa vesillä ja rannoilla sekä suunnistaa ja tulkita säätiedotuksia. Hänen on osattava viestiä asiallisesti ja ymmärrettävästi opastustilanteessa niin kotimaisille kuin ulkomaisillekin asiakkaille. Hän osaa käsitellä saaliskalat, valmistaa kala- ja muita ruokia kenttäoloissa ja toimia hygieenisesti.

Kalastusopas vastaa retken aikana asiakkaiden viihtyvyydestä ja turvallisuudesta. Hänen on osattava johtaa ryhmää vaikeissakin tilanteissa malttaen menettämättä ja antaa tarvittaessa ensiapua. Toiminta vaatii alan säädösten ja määräysten tuntemista sekä kuluttajansuojan huomioon ottamista. Kalastusoppaan tulee olla kustannustietoinen ja yrittäjätaitoinen sekä pystyä seuraamaan alan kehitystä Suomessa ja ulkomailla. Tavoitteenaan hänellä on tyydyttävän kalastuselämyksen tuottaminen asiakkaalle tämän taitotasosta ja taustasta riippumatta.